

Semanario Bilingüe.--Se publica todos los sábados

PREGIOS DE SUSCRIPCIÓN

En las Baleares... 1'00 pesetas trimestre.
En las provincias... 1'50 » » »
Extranjero... 2'00 » » »

REDACCIÓN Y ADMINISTRACION
CALLE AMADOR N.º 22.

Anuncios y comunicados á
precios convencionales

PUNTOS DE SUSCRIPCIÓN

En la Administración de este periódico.

BESCUYT

N' haurem d' arrambar una mica a n-En Jimenez Moya.

Per tornarli ses pilotes a n-es joc.

A n-es derrer número de *Justicia* no m' anomena per res, i jo en tenc un disgust qu'... m' fa esclatar d' riure.

No m' anomena, pero a una partida de bandes se veu que 'm té ben present i fins prova de contestarme a alguns punts, pero s' arma li fa fetxada; esguerra 's tir. Se veu que se polvora seua es esveuvada i qu' s' arma que menetja, es un mal fusell de pedra foguera.

L' homo s' devia pensar que a Manacor només les hauria d' haver ab quatre republicans biduins; que les poria donar figues per llenternes, i qu' ets altres serien quatre cuques molles que devant ell tremolarien com una fuya de poll i no gosarien badar boca ni fer un etxem.

¡Bons estam noltros per baxar bandera i posarnos punt en boca devant cap republicà, per empiulat que sia i per empiulat que vaja, maldement sia un menja-capellans com unes cases!

Es número derrer de *Justicia* demana una mica d' solfa. Posemli quatre notes, perque En Jimenez Moya no estiga quexós i no diga si no feym cas d' ell.

¡Endevant ses atxes!

I.

SA BAUXA O «GIRA CAMPESTRE».

Vol donar á entenent En Jimenez Moya qu' aquesta idea seua va quart crexent i que será cosa grossa.

Noltros estam enterats que troba molts de reclaus i sobams; que molts des convidats, no van de pop; no se 'n fien gota de ses belles paraules d' aquest senyor, i fan bé.

Es qui no li vel-li es ble, s' hi posará sa má; i s' esposa a haver de dir: Oli ni' es caygut.

L' homo, més de mitx cremat de que molts des convidats li hajen dit: A un' altra porta en donen dos,—els amonassa p' es dia que 's republicans i socialistes entrarán.

Que segurament no será fins es dia del Judici Final hora baxa.

I s' entrada, si no se son compots

gens, será cap dret a l' infern.

Deu n' alliber tota criatura nada.

De manera qu' ets amanassats porren estar tranquils.

Si no les ha de venir mal més que quant entrarán es republicans i socialistes, ¡ja les ne vendrá ben poc!

I mirau qu' aquest Jimenez Moya també té ses seues coses

Convida la gent per una bauxa, i si li diuen: ¡Gracis!—amenassa de mala manera.

Educació lerrouxista pura.

Tal gent, tals coses té.

No res; a la cullita se veurá 'l fasol. Ja hu veurem que será axó de sa «gira campestre».

II.

¡FIAUVOSNE DE PROMESAS LERROUXISTES!

Dia s' in-*Justicia* d' En Jimenez Moya, repetint lo que prometé a n-es primer número: «.. á nadie vamos á molestar en sus creencias ni en sus ideales». «vamos á respetar todas las opiniones».

Es redicals, i sobre tot es lerrouxistes, son axí. Qui los sent, i no conex ses seues obres, son un santeis en vida. ¿Ells voler «molestar» «ses creencias» ni ferir ets «ideals» de negú? ¿Ells dexar de «respectar» ses «opinions» d' ets altres? ¡Ca! Ells vos jurarán i perjurarán que may per may ferán una tal cosa. Pero provau de no fer es seu gust; provau de no fer just lo qu' ells volen; i veureu lo que succeirá. I si no, anauho a demanar a n-es catòlics des mitins que, no fa gayre, se celebraren a València, Saragossa i Bilbao, que 's radicals e-hi acudiren a mourerlos alguer, insultantlos i amenassantlos de mala manera; anau a demanarho a sa familia d' aquell Juli de Barcelona, qu' enaren es lerrouxistes a n-es seu enterro a prendre es cadáver, insultant es clero, que, a instàncias de sa familia, e-hi era anat ab creu alsada; anauho a demanar a n-es que concorregueren devers la primeria de l' any 1907 a n-es mitin de les Arenes a Barcelona, que, com sortiren, es lerrouxistes els-e reberen a tirs de revolver i pistola; anauho a demanar a n-En Cambó i a n-es fiys d' En Salmerón, i vos dirán lo qu' els-e feren es lerrouxistes a Hostafranchs poc abans des ses eleccions generals de 1907, qu' En

Cambó ab un poc més e-hi colá la vida i a n-En Salmerón li vengué ben prim, ben prim; i sobre tot anauho a demanar a ses moujes i frares i capallans de Barcelona, Granollers, Mataró, Calonge, etc. durant sa darrera setmana de juliol, quant es radicals, es lerrouxistes, els-e persehuien com-e feres; els-e cremaven ses cases, els-e robaven tot quant porien els-e feyen ses mil infámies, i en matalen i en malferiren una partida, i molts que des retjiró després e-hi dexaren sa pell. I ab tot axó es lerrouxistes i ets altres criminals de sa setmana trágica no feyen mes que cumplir al peu de la lletra ses ordes d' En Lerroux que diu, fa anys a n-es seus: ¡Matau, robau, calau foc, alsau es vel de ses novicies!

Axí «respecten» es lerrouxistes «ses opinions» d' ets altres; axí van alerta a «no molestar» «ses creencias» i ets «ideals» d' ets altres. I ja sabeu qu' En Jimenez Moya no ha volgut dir que no sia lerrouxista! ¿Com e-hu havia de dir, si es públic i notori qu' es un envlat d' En Lerroux, un dexeble d' En Lerroux, que se 'n es vengut a Manacor a escampar murta lerrouxista, axó es, del dimoni?

¡I diu la in-*Justicia* que no «molestará» ses «creencias» ni ets «ideals» de negú, i que «respectará ses opinions» d' ets altres! A la vista está com complex totes aquexes promeses. A n-es metex número derrer amanassa es qui no volen prendre part en sa bauxa de dia 1 de matx; i es metex número i casi tots ets altres qu' ha publicats, son un textit d' insults i d' ofensas i d' injúries a n-es qui no pensen com ell a n-es qui s' estimen més esser dexebles del bon Jesús i de l' Esglesia que no seguir ets embuys d' En Jimenez Moya.

¡Bon «respecte» a ses «opinions» i a ses «creencias» d' ets altres mos do Deu!

III

REVOLTERIES D' EN JIMENEZ MOYA

Se veu qu' ha comprés qu' axí metex es romás un poc malament ab lo que digué a n-es mitin de Lluchmajor de dia 6 de mars, sobre que s' ha de posar una lley, segons la cual «ets arrandaments» han d' acabar «fent que sa finca o terra arrendada, des cap de cert temps, passi a esser propietat des qui 'n paga lloguer».

Axó va dir ell a Lluchmajor; pero vol suposar que hu va treure des programa d' En Pi i Margall «aprovat», no sabem per qui, «dia 22 de juny de 1894». Ja saben qu' En Pi i Margall en va dir moltes d' atrocitats ben ferestes; pero les solia dir ab més suc de cervell i ab més litaratura, i no se dexava agafar tan facilment pe' sa cartutxera com En Jimenez Moya.

¿Com prova aquest qu' es d' En Pi i Margall sa virollada qu' ell etzibá a n-es bobians des mitin de Lluchmajor? Citant aquestes paraules des programa d' En Pi i Margall: «Volem en l' orde social: transformat en censal redimible a plassos, respecte de sa terra, es contracte d' arrendament».

De manera qu' En Pi i Margall no diu res de lo que digué En Jimenez Moya. Aquell pren cap Andratx i aquest cap a Capdepera. En Pi i Margall volia transformnr sa propietat de ses terres ab un censal, redimible a plassos lo qual, conveninthi ses dues parts, es propietari i es llogater, fentse d' una manera equitativa, no tendria res d' injust, i noltros seriem es primers en acceptarho. ¿Tal volta es propietaris d' altre temps no feyen una cosa consemblant donant ses terres ab alou o ab establiment? Pero que té que veure axó ab lo que va dir En Jimenez Moya? Parlá ell de censal ni de redenció des censal a plassos? ¡Que havia de parlar ell! Lo que digué ell que s' havia de posar una lley segons la qual es llogaters, des cap de cert temps, s' havien de quedar ab sa propietat de sa terra o casa que tenguessen llogada, i per lo metex es propietari, sense rebre cap indemnizació ni censal, redimible ni no redimible, havien de perdre tal propietat, ¡l ara mos surt qu' axó e-hu ha tret d' En Pi i Margall, allá ont En Pi i Margall no digué una tal cosa!

Lo bo es que embuyant fil En Jimenez Moya per desvanéixer es mal efecte de sa virollada qu' enteferrá a n-es biduins de Lluchmajor. se contradiu llastimosament i arriba a dir que lo qu' ell troba, es que, si un ha feta una casa i la lloga a un altre, «quant, des cap d' un parey d' anys, haja cobrat es valor de sa casa i s' interes just d' aquest valor, passi sa casa a esser des llogater, qu' ha pagat ja lo que val sa casa i s' interes des capital que sa casa suposa».

Axó tampoc no té res que veure ab lo que digué En Jimenez Moya a Lluchmajor dia 6 de mars; axó es una cosa que 's més veyá qu' es pastar, i no importa qu' entrin es republicans ni es socialistes per que s' arripia a fer; axó fa molts de sigles que 's practica; i es ben just sempre que 's fassa conveninhi propietari i llogater. Si 's llogater paga a plassos es valor de sa casa i ets interessos des capital de sa casa, de cent propietaris noranta estarán ben conformes en que 's llogater se quedi ab sa casa, perque tot axó no es més qu' una de tantes de maneres de vendre i de comprar que hi ha a n-el món, fa molts de sigles, sense haver hagut mester en res ni per res que vengués. En Jimenez Moya a ensenyarmosho.

En Jimenez Moya lo que vol es que cada u sia propietari de ca-seua i des tros de terra que puga treballar per viure des seu producte.

Creuríem més qu' es axó lo que vol, si ell comensás per donar s' exemple; i, en lloc de venir-se'n devers Manacor a embuyar fil ab so seu paperot, vivintse demunt es pobres republicans, hagues llogat, si no 'n tenia de seua, un tros de terra a qualque republicà de ses seues idees, a fi de viure fent feyna a n-es camp, fentse seua aquella terra, pagant-la a plassos, pagant religiosament ets interessos i tot es valor des capital de tal terra.

Per que no hu ha fet axí En Jimenez Moya? Per que no hu fa ara, ja que encara hi es a temps? No hi ha republicans a Manacor que tenen terres llogadisses? estarán ben conformes en que 's llogater se quedi ab sa casa. De manera qu' axó no es cap ideal des temps futurs, sino una realitat, més véya que 's pastar.

Si no n' hi ha a Manacor, n' hi ha a altres bandes de Mallorca.

Sr. Jimenez Moya, si no hu feys axí, si no vos feys conrador a l' acte, quant vos sentiram escampar aquexes doctrines de que cada u ha de viure conrant es tros de terra que puga, ¿com no voleu que no vos diguem: ¡llengo! llengo!

No sé com no vos hi mirau una micoyina més en ses coses que predicau! ¿Vol dir cada u ha de viure ab sa terra qu' ell metex puga conrar? Escoltau, i si es axí, ¿com se viurán aquells que no poren fer feyna perque van malalissos, perque quedaren baldats d' una cosa o altre, perque ja son tornats veys i no poren manetjar s' eyna, o perque encara son tenres i no la poren agontar? ¿Com viurieu vos, en anar ab sos morros pe' sa terra, quant n' haureu doblegats xixanta o setanta o si vos pegava un mal ayre, Deu no hu permeta? ¿No us ho deya jo? ¡Vos hi heu de mirar una miqueta més ab lo que predicau, si no voleu que qualcú vos fassa mostrar... sa fillassa!

En quant a lo que deys de que «tot Manacor aplaudiria» es «Montepio», es dia que «construís cases» que 's feyners les se poguessen fer seues, pagant dins alguns anys es seu valor i ets interessos des capital, ¡prou que hu aplaudiria tot Manacor! com vos aplaudiríem a vos i qualsevol altre republicà que hu fés, maldement fos En Lerrox.

Lo mal es que a voltros republicans no vos pega per aquí. Sou molt bons per dir a n-ets altres, sobre tot si son clericals, lo que tenen obligació de fer

pe' es pobres; pero voltros anau ben alerta a ferho ab doblers vostros. Demanau cases pe' ets obrers i bons jornals pe' ets obrers, pero axó es si un altre ha de pagar.

En tractarse de voltros haver de monyir, feys anques entera com el reverent dimoni.

¡No hi ha qui vos hi aportell! ¡Vaja quina gent que sou!

IV.

¡SEMBLA MENTIDA!

Que sia tan toxarrada la in-Justicia.

Després d' haveria posada ab evidència ab alló de «lo que gasta Espanya en Culte i Clero», demostrantli ab proves irrefutables que no son *sicents setanta quatre milions*, com digué ella, sino just uns *trenta tres milions* «lo que gasta Espanya» en la obligació de justicia que té envers del «Culte i Clero», allá ont la férem quedar tan malament i tan malament, ara torna a sucra ets ays repetint aquella mentida desenfreida des *sicents setanta quatre milions*. Idó si, diu «que hu provará» que es ver axó de tants de milions. Lo estrany es que, com va publicar que 's gastava «en Culte y Clero» tants i tants de milions, no hi afegís ses proves, sa demostració de qu' alló era ver. De manera que dia 2 e-hu va donar per ver, i encara no s' es cuidat de demostrarho, de provarho. Axó será tot lo republicà i lerrouxista que 's vulga, pero es ben poc formal. Axí com e-hu digué dia 2 es paperot lerrouxista, la gent va entendre que 's *sicents setanta milions* se pagaven des fondos de s' Estat de lo que s' Estat treya de ses butxques des pobres contribuyents. Si es sentit no era aquex: si no volia dir qu' aqueys tants de milions sortien a la forsa de sa suor des pobres contribuyents, si només volia dir que 's *gastava* alló en *Culte i Clero* perque e-hi havia espanyols que 's-e donava la real gana de gastarho, axí com gasten en viatjes, en bons vestits, ab joyes, ab mobles, en fer bona tanla, en teatres, en so joc, ab mil altres coses; si no volia dir que tots aquells milions sortien des tresor de sa nació, sino que eren ets espanyols piadosos que les gasten perque eis-e dona gust i gana gastarlos; ¿quin sentit tenia ni aont treya cap anar a retreure si se gastaven tots aquests milions en *Culte i Clero*? ¿Que li es ni li importe a *Justicia*... de paper... d' estrassa si hi ha espanyols que de sa seua butxeca gasten aquells milions en *Culte i Clero*? ¿Tal volta n' hi ha cap de seu? ¿Tal volta es anat negú a demanarnhi ni un cén-tim per tal cosa? Per ventura es passat negú a exigirli cap quota per fer aquells milions? ¿Que diria *Justicia*... de paper... d' estrassa: si noltros mos posássem a retreure demunt *La Aurora* lo que gasten es republicans i socialistes en casinos i altres divertiments, en menjar i beure, en vestits, en periódics, en viure axi o axi dessa? ¡Serien de sentir ets estufornosque faria, i tendria motiu. ¿Qui som noltros per aficarmos en lo que «gasten» o dexten de «gastar» es republicans i socialistes, mentres «gastin» just del seu i no lo dels altres?

Per lo metex, es *sicents setanta milions* que diu in-Justicia que 's gasten a Espanya en *Culte i Clero* ¿surten des tresor públic o de ses butxques des particulars, que los se treuen perque 's-e dona la real gana de treurelos-se?

Si es lo según, no té cap dret la in-Justicia a aficars'hi. Si es lo primer, ¿per que, quant publicá aquella llista des *sicents setanta milions* no va citar el document oficial, autèntic, aont consta que s' Estat, ses Províncies i es Municipis consignen dins es respectius presupots aquella barbaritat de milions, *sicents setanta quatre* i busques? ¡I brzvetja aquex... paper de sinceritat, de bona fe, d' honradesa, de veracitat! ¡I fa unes inculpacions tan ferestes, contra s' honra i s' honorabilidad de tantisimes de persones com componen es *Clero*, i intervenen en el *Culte*, i no té sa delicadesa de presentar ses proves de tals inculpacions; i, com se veu estret i mal egafat, des cap de quinze dies diu que vuyt dias més tart comensará a donar ses proves! ¡Axí les gasten es lerrouxistes! ¡Axó es sa sinceritat, i s' honradesa, i sa bona fe, i sa veracitat lerrouxista! ¡Deu n' alliber tota persona nada!

I mos surt *Justicia*... de paper... d' estrassa que 's «coranta un milió de pessetas» que diguérem noltros ab sa *Gaceta* ab sa ma que puja es presupost des *Culte i Clero*, i que reyament no 's paguen més que *trenta tres milions*, no es més que lo que 's «paga pe' es Ministeri de Gracia i Justicia, pero que sols s' Estat paga molt més, que... se paguen també atencions religioses pe' es Ministeri d' Estat, pe' es Ministeri de la Guerra, pe' es Ministeri de Marina, i no recordam si per cap ministeri pus.»

De manera, Sra. in-Justicia, que s' Estat, además des *coranta un milió* que vos deys que paga per Gracia y Justicia, paga molt més de *coranta un milió* pe' ets altres Ministeris? ¿I deys que hu anireu publicant, axó es, provareu com i de quina manera s' Estat paga molt més qu' altres coranta un milió en *Culte i Clero*? Idó jo vos dic que no 's ver, i que vos metexa o sou pitjor qu' un banc, o no poreu creure qu' axó sia ver!

Perque son faves contades. S' Estat no paga res que no estiga consignat a n-es presupots, que 's publiquen cad' any dalt sa *Gaceta de Madrid*. Lo qu, está consignat a n-es tals presupots es lo que paga s' Estat i no altra cosa. Idó bé, per fervos mentidera i fer tocar ab ses mans una vegada més lo que sou vos, agaf sa metexa *Gaceta de Madrid* de 29 de Desembre de 1908, i hi lletgesc les partides següents:

	Pesetas
«Obligaciones Generales del Estado. sección 5.ª Regulares exclaustrados:	2.000
«Ministerio del Estado. Tribunal de la Rota. Personal	140.500
Material	9.500
«Patronato de la Obra Pia de Jerusalén. Personal: iglesia de S. Francisco el Grande.	28.250
«Conservaduria de la Iglesia y edificio	13.000
«Material: Gastos de Culto y servicio de la iglesia de S. Francisco el Grande, de la conservaduria y de la Hospederia	16.500
«Servicios a cargo de los Misioneros. Colegios de Santiago y Chipiona	170.000
«Misiones de Tierra Santa	80.000
«Misiones de Marruecos. «Servicio de la iglesia	120.000

de Argel	14.000
«Material de la sección de la Obra Pia	6.000
«Gastos diversos y eventuales del Patronato	150.450
«Ministerio de Marina: Parroquias y capillas	7.784
Suma	757.984

De manera que dins es presupost de l' Estat, vigents avuy, fora de sa consignació de Gracia y Justicia per *Culte i Clero*, en tots ets altres Ministeris no hi ha altres consignacions esplicites referents a n-aquest capitol, més qu' aque-xes que acabam de citar, que no més pujen 757.984 pessetes. De manera que no arriben ni d' un bon tros a un milió.

I vos, Sra. *Justicia*... de pan fonteta, tenguéreu sa... frescura de posar a sa vostra llista de dia 2 que s' Estat per *Esclaustrats* pagava *quatre centes mil pessetes*, allá ont dins es presuposts actuals no n' hi ha més que *dos mil*. ¡De manera que no son *quatre centes mil*, com diguereu vos mentint, sino just *dos mil*! ¡Per l' estil son totes ses altres partides de sa vostra llista, es a dir un enfilay de mentides i falsedats descarades!

Però ¿qu' es lo que paga s' Estat de *Culte y Clero* pe' es Ministeri de la Guerra i de Marina, axó es, pe' es *Clero castrense* i pe' es *Clero de Marina*?

Dins es presuposts generals que publica *La Gaceta* de 29 de desembre de 1908 no s' espresen ses consignacions per tals conceptes, sino que van incloses en s' altre personal de dits Ministeris. Però, per arribar ses coses a s' enfront, mos hem proporcionat s' Escalafó des *Clero castrense* i des *Clero de Marina* ab s' indicació dels sous que perceben tots es qui hi figuren; i vetaquí lo que resulta:

	Pesetas
«Un teniente Vicario de 1.ª	6.750
«3 tenientes Vicarios de 2.ª	16.200
«11 capellanes mayores	54.400
«55 « primeros	172.150
«162 « segundos	383.211
Suma	632.711
«Por capillas militares	4.000
Suma	636.711

Consignació del Clero castrense, llevat el tant per cent que li descuenten.

Consignació del Clero de Marina, llevat el tant per cent que li descuenten.

«4 tenientes Vicarios	27.050
«2 curas de Departamento	16.200
«4 capellanes mayores	18.000
«16 « primeros	50.080
«22 « segundos	52.041
Suma	163.371

Figuren además tres capellans *primers* com *escedents forsosos* i un *voluntari* ab quatre quintes parts des sou (3'50 pess.) i sis capellans *segons*, també com *escedents forsosos* i cinc *voluntaris*, també ab quatre quintes parts des sou (2365'50 pess.)

Es de Marina, en estar embarcats, tenen un sobre sou de 150 pess.

Posem aquest escés per la minva que sufren aquells *escedents forsosos i voluntaris*, i resulten: 38.540 50 pess. Les quals, sumades a les 636.711 i a les 168.371 de més amunt pujen: 838.622'50 pessetes.

Lo Illm. Sr. Bisbe de Sion, el Bisbe des Militars, rep sa seua consignació de Gracia i Justicia.

De manera que, entre es dos Minis-

tres de Guerra y Marina no arriba a pagar s' Estat un milió per *Culte i Clero*.

De manera que lo que paga s' Estat per *Culte i Clero*, fora de lo del Ministeri de Gracia y Justicia; lo que paga per tots els altres Ministeris; no arriba d' un bon tros a *dos milions*, ja que, sumades aquexes 838.622'50 pesetas, a les 757.984 pessetes de les «obligacions Generals de l' Estat» i del Ministeri d' Estat, pujen només: 1.596.606'50 axó es, un poc més d' un *milió i mitx*.

¡I la in-justicia té sa poca alatja de dir que lo que paga s' Estat per *Culte i Clero*, fora de lo de Gracia i Justicia, puja molt més que lo de Gracia i Justicia, que son, segons vérem, *trenta tres milions!*

¡De manera que un *milió cinc centes noranta sis mil pessetes*, segons ses matemàtiques de la *Justicia*... de paper... d' estrassa, son més que *trenta tres milions!* Aquest paperot lerrouista porá no sebre d' altres coses, pero de matemàtiques ¡vaja si 'n sap!

¡Ara veurem d' ont treurá aquex ratx de milions que diu qu' s' Estat paga d' altres vents per *Culte i Clero!*

¿D' ont s' ho treurá? Des seu cap o de qualque paperot tan mentider i tan desenfreit com ell.

Perque es una... delicia veure ses barbaridats, s' enfilay d' mentides que posa es paperot lerrouista a sa seua llista. Per exempla:

Per «una missa Papal» des Ministeri d' Estat, *cent mil pessetes*.

¡Venguen pessetes! Si les hi havien de fer treura a ell, i, si no, ferho pagar a ses seues costelles, ja hi aniria més alerta a abocar tant!

«Bul-la de 500.000 creyents, a dues pessetes, del Metex Ministeri; deu milions (10.000.000.)

Aquí tornea brillar ses matemàtiques des paperot lerrouista. *Cinc cents mil* multiplicat per *dos*, axó es, dues vegades *cinc cents mil*, aquí i a tota terra de gent que pensen ab so cap, son un *milió*, i no *deu milions*, com posa es paperot lerrouista, que 's veu que pensa ab sos peus.

¡*Cinc cents mil per dos fan deu milions!*

¡Visquen ses matemàtiques de in-justicia!

¡I té sa frascura de dir que aqueys *deu milions* se paguen p' es Ministeri d' Estat! ¿I aont han figurat may tals *deu milions*, ni res que s' hi assembla, a n-es presupost des Ministeri d' Estat ni a cap altre Ministeri, jo Sra. in-justicia?

¡De manera que vos aficau milions per aquí i per aquí dessá, p' es gust d' aficarne, p' es gust de fer odiós es *Culte i Clero!* ¿I d' ont vos heu tretes aquexes *sinc centes mil bul-les a dues pessetes?* ¿Quina classe de bul-les son aquestes? Sa de la *creuada* només son 75 céntims i sa de carn 50 céntims, axó es, ses ordinaries, ses que pren casi tothom (¿ja heu presa sa vostra vos?), i aquexes no les paga es Ministeri d' Estat, sino cada particular que les pren.

¡Vaja, digauho quina clase de bul-les son aquexes de dues pessetes, i que 's Ministeri d' Estat en pren *cinc centes mil?*

¿I que 'n direm des *setanta dos milions* de pessetes que deys qu' 's gasten per un «aniversari diari, cada 40.000 habitants a 500 pessetes?»

¿I des «*setanta set milions per una*

bendició papal a cinc centes pessetes per cada coranta mil habitants?» ¿I des *vuyt milions* de sa companyia Tasatlántica a n-el Papa, com a primer accionista?»

¿*Setanta dos milions* per un aniversari diari? ¡Mentida! ¡*Setanta dos milions* de mentides vostres!

¿*Setanta set milions* per bendicions papals?

¡Mentida! ¡*Setanta set milions* de mentides vostres!

¿*Vuyt milions* de sa companyia Tasatlántica a n-el Papa com-e primer accionista? ¡Mentida! ¡*Vuyt milions* de mentides vostras!

¿Qui a donats a n-el Papa aqueys *vuyt milions?* ¿S' Estat? ¿es particulars? ¿Aont consta que s' Estat haja donat res d' axó? I si fossen es particulars, ¿que vos importaria, jo in-justicia! a vos ni a cap republica, si es particulars, de lo seu, donaven o dexaven de donar a n-el Papa?

Ses altres partides que posa es paper lerrouista, son per l' estil de desbaratades i plenes de mentides. Si hi insistex més envant, ja les hi posarem en solfa. No les hi posam ara, per no allargar massa sa processó.

V.

ENGRONYAMENT

En du prou En Jimenez Moya sobre 's curs de sa política a Madrid i a Mallorca.

Comessa a no ferli gayre gràcia En Canalejas, i axó per noltros es una bona senya.

Lo que li es caygt ben tort es que de s' envitricollat qu' armaren liberals i republicans ab En Moret contra D. Manuel Sales perque no fos retgidor de Palma, ara haja resultat que D. Manuel es retgidor, i no hu es un republica de tant de pes com D. Antoni Ramis; que, maldement estigués fora de sa lley, maldement no pogués esser retgidor segons sa lley, volien es republicans i es liberals que hu fos perque... era des seus, per aquexa raó tan liberal, i tan radical, i tan lerrouista.

Llavó pega in-justicia quatre andanadas a n-es caps pares de sa República perque se miren com es fesols, i se fan se traveta tot quant poren.

Sr. Jimenez Moya, axó ja es vey entre es pexos grossos des vostro partit.

I si ara qu' estám a l' oposició, tot seguir se gatinyen i sa lleven sa pell ¿que seria si entraven a governar sa nació?

¡Ventura que no entrarán may, gracias a Deu!

Només son es republicans caps-closos, curts de tey i bobians que s' ho creuen qu' han d' arribar a entrar. Es cans veys ja hu veuen que se 'n haurán d' estrényer es cap.

Lo que se veu que li es estat pitjor qu' una potada demunt sa butza, es es resultat final de lo de sa Caxa Rural d' Artá, axó es, d' aquella vel-lada que va fer dita Caxa, i in-justicia en va dir una partida de mentides i falsedats, segons costum.

Les hi va escriure un *correlligionari*, donantles per certes i ben certes.

Llavó resultá qu' aquex metex *correlligionari* va haver de confessar qu' ell no hi era a n-aquella vel-lada, pero que dos amics seus que hi eren, li varen assegurar que s' hi havien dites aquelles

cosotes sobre que es pobres no havien de sebre lletra i demés barbaridats.

Fara ha resultat qu' aquell metex *correlligionari* ha hagut de declarar que de tot alló que havia enviat a dir a n' En Jimenez Moya, no hi ha res ver, que l' enganaren aquells dos amics seus.

Com se suposa, En Jimenez Moya tracta de fer veure qu' aquell *correlligionari* seu es victima de sa *Reacció*, que li han feta por i coacció per que fés aquexa declaració final.

Es mentiders, com les atrapen en sa mena, fan llevó mil habilitats per no quedar tant malament.

En lo qu' esperaven que diria més barbaridats es peper lerrouista, es en lo des mitin de Manacor de dia 10 contra ses escoles layques.

Se veu que s' estimá més vomitarles a n-es mitin que varen fer es republicans i socialistes dia 17 a n-es Centre de Varietats.

Un amic nostro va tenir sa sort de porer escoltar ben bé tot lo que hi digué En Jimenez Moya e n-aquest mitin a favor de ses escoles layques, i mos n' ha enviat un extracte ben llarc.

¡Va esser ferest es desbarats i ses barbaridats que va amollar aquest bo d' homol!

No es possible, per falta de lloc, parleshí en solta. Haurá d' esser un altres dia, si Deu ho voll!

Segon diu aquex amic nostre, allá se va destrempá contra En Revenjoli, i me 'n va dir de verdes i de madures.

Ja hu crec! ¡Com ell estava segur de que jo no era allá per contestar! ¡Axí fa bon parlar, Sr. Jimenez Moya! Vos sortiren com un pinyol de cirera demunt sa vostra in-«Justicia», contra ses meues creencies i ideals i contra mí metex; i jo vatx sortir demunt «La Aurora», a defensarme, com es natural.

Però vos no anau de pop ara demunt sa vostra in-«Justicia», no m' hi contestau, fogiu com un... qui no va de brou ni de peres ni d' aglans.

¡I vos n' anau a n-es Centre de Varietats, ben enrevoltat des vostros escolans d' amén; i allá me contestau, es a dir, vos destrempau contra mí, i me desafiáu a que vaja allá a discutir ab vos! ¡Ca, homol! ¡axó es fogir!

Vos demunt «Justicia», i jo demunt «La Aurora», aquí es allá ont hem de discutir; axí comensarém; axí hem de seguir. Axó es lo correcte, lo formal. Lo demés es... ablanir sa partida, fogir per por o per qualsevol altra cosa per l' estil.

No res, fins dissapte qui vé, si Deu ho vol.

REVENJOLI.

Comunicado

Sr. Director de Justicia.

Muy Sr mio: Vista la importancia que se ha dado a una carta que a titulo de información, escribí a V. sobre la velada literaria de la escuela del Convento de Artá, me creó en el caso, de hacer, en obsequio de la verdad y en descargo de mi conciencia las siguientes aclaraciones, que con esta misma fecha mando también a «La Aurora».

1.ª Que no asistí personalmente a dicha velada y de consiguiente lo que comuniqué a V. habia venido en mi conocimiento por referencias de unos amigos que no supieron o no pudieron hacerse cargo (quizá por la gran aglomeración de gente que asistia a la velada, de lo que dijeron los oradores.

2.ª Que reflexionando que con estas noticias se perjudicaba a una entidad respetable como la Caja Rural de Artá, he procurado indagar bien y cerciorarme de la verdad y que a cuantas personas imparciales he preguntado todas han estado contestes en afirmar y yo así desde luego, creo y en este sentido lo rectifico, que aquellas noticias que mandé a V. y que se publicaron en su semanario en el número 17 correspondiente al 29 de Enero del corriente año, eran completamente falsas.

En consecuencia suplico a V. se sirva publicar en su semanario esta mi rectificación, en el mismo sitio, donde publicó el error y para que pueda llegar la verdad, hasta donde llegó aquell, suplico también la publiquen todos los que el error publicaron.

Esperando verse complacido en sus justas aspiraciones, le da las gracias anticipadas su affo. s. s.

MATEO GILI ESTEVA.

SECCIÓN LOCAL

El primer día de Mayo se efectuara en la iglesia de los PP. Dominicos la bendición solemne de una bellisima y artistica imagen de Nuestra Sra. del Sagrado Corazón, que aquí tiene bastantes y fervientes devotos.

El cometa Halley se nos viene encima, adelantándose hacia la tierra con la espantosa rapidez de 65 Kilómetros por segundo. A eso de las cuatro de la mañana es ya visible hacia la parte de Oriente.

Habiendo fallecido el procurador del Juzgado de primera instancia de Inca D. Pedro Bannasar y Janer, el Illmo. Sr. Presidente de la Audiencia de este territorio, hace saber a todos aquellos que se consideren con algun derecho contra la fianza del citado Procurador, que pueden deducirlo ante la sala de Gobierno de dicha Audiencia, dentro del término de seis meses a contar desde el 19 del actual.

ESTÓMIGO, RIÑONES, HIGADO

Agua de Vilajuiga

Delicosa para la mesa La mas rica en litina

Unica insustituible en la *Diabetis, mal de piedra, debilidad, cólicos nefríticos y hepáticos, neurastenia, malas digestiones, agotamiento, artritis y gota.*

Venta anual en España 1.200.000.—Un millón docientas mil botellas.

Exigir en cada botella la marca del representante F. GAMARRA, único que las recibe directamente del manantial. Se compran botellas vacias. Depósito, Roig, Palma.

Provant fortuna

Quatre mesos feya qu' en Pere se'n havia enat de s' hostel y quatre mesos feya també que no havia sabudes moves de se' Criada, qu' era lo que li sabia més greu.

Es negoci li anava de rotabatuda ferm; demenera qu' es merúts que li havia domats son pare s' havien fets avall de tal manera que se candela ja cremava es blau.

Apurat d' homo no sabia quin cami havia de prendre; perque per tot trobava terrosos. Si s' en tornava a ca-seva sense haver feta carrera son pare el treuria a delora, si seguia pelegrinant p' el mon, o rheuria de demana almoína o se moriria de fam, estava més embuyat qu' un escarabat entre borres.

Amb axó va sentir tocá una missa y va pensar d' enarla a oír per demanar a Deu que li obrís un portell per poder sortir d' es tanch en que se trobava.

Totseguit agafa es capeli y ja es partit cap a la iglesia, pensant p' es cami quines oracions serien ses millors per moure el Bon Jesus a compació y que li obrís es suspirat portell.

Va volé se seva mala sort que a dins de la iglesia se posás a n-es costat d' un sabatè, homo nito ferm y de un genut mes curt qu' una moneya.

Va sortir se missa, y en Pere se va ajomoyá en so propósit de oír la amb molta devoció; pero el dimoni que no dorm may, va fer de la guerra pota per aturar-lo de fer aquella obra bona; axí es que li va bufar a s' oreya recordantli lo que li havia dit son pare "en tetes ses reunions perlarás d' es teu negoci..." y totduna que va recordar lo que li havia dit son pare, ja se va olvidá d' es lloch aont estava, de ses oracions qu, havia de dir, de si deyan missa, y, com si ihagués estat en mitx de sa plassa, se va girar a n-es sabateret y li va enflocar aquesta:

—Si anau derrere una somereta, ne tench una que vol uys per mirá.

Es sabateret el se va mirar una estona y baxant es cap sense dirli res, seguí resant; pero en Pere, que no se va donar per entés, torná altre volta a sucarr ets ays.

—Vos asegú qu' es un animalét de lo mes avengut; jove, plantós, gayart y bo per totes ses feynes.

Es sabateret que ja comensava a tenir ses formigues a n-es cap d' es tió, se va posar nirviós y per respecte a se santetat d' es lloch no li va ventá se ma, sino que seguí resant amb veu un poch mes forta demanera que porien entendre qualque paraula.

En Pere qu' esperava sa resposta va

sentir que deya:

Deu vos salve Maria.....
—Aquesta meteixa somereta es; se que manaven San Josep y Maria quant enaven a Egipte. Ja veis que no ne troben una a cada passa, com aquesta, estan mes clares qu' es campanás.

Y es sabateret continuava:

—...plane sou....
—Si está plena me preguntau? Rebenta de greix, te unes anques redones com una taronge, per molt que la paupau no li trobareu ses costelles: te una esquene com una taula y li poren jugar a daus a demunt.

—...beneida sou vos....
—Ja está beneida ja, figura vos si la beneiria Maria Santissima, y, encara que no la hagues beneida l' amo que la tenia cada any la passava per sant Antoni.

—...amen Jesus.
—Ja hi va colcá tambe el Bon Jesus, quin estava ell per no manarla a abaurá; jno hauria d' esser atlot! jo era de lo que pesava mes gust: d' enar a beurar un ase que teniem y donarli una parada.

Es sabateret estava ja mes inflat que un calapet; pero se bavia es cop com se figura y seguia resant.

—...mare de Deu....
—Si ha estat març? A son Palut hi ha un gorá qu' es fuy seu, a Son Blanch una somera goranenque a son.... que vos he de dir, per tot aquest contorn está ple de frys seus. Pereix mentida, que siguen de aquest poble y no sabigueu axó.

—...ara y en la hora....
—Tan mes anarkí ara, com un' altra hora; quant vos caigue be porem enar a s' hostel y la veureu. Vos he dit que se somereta es tot una' passa, amb una paraula, vos agraderá, n' estich segú: y tocant a n' es preu no mos desavendrem.

Amb axó se missa se va aquubar y es feels comensaren a sortir de la iglesia y en Pere no perdia de vista es sabateret ni aquest pardia de vista en Pere, per po de no perdarse entre 's truy.

Quant foren a defora, es sabateret que duya un ventre d' en Pere que no poria agontar pús, amb se ma esquerra l'ambafona devers es pits y en se dreita puny estret li esvergue mensiula y altre y altre y al instant en Pere ja está per enterra fent es grenot y pegant un crits es mes esglayosos.

Se gent, que no sabia a ne que venia aquell fas fet a fora temps, va corre a desferrarlos, cosa que no va caura gens malament a n' en Pere, que no se trobava mes rostits es punys d' es sabateret que un llit d' ermita.

Totduna que se va veure lliure de ses ungles d' es sabateret, heu va doná a ses cames, fogint amb se coua baixa com un ca atupat de fresch.

Quant fou a s' hostel va recordá se axida d' es cementeri y ets osos li varen fer encara sentiment, li va agafar tal po, que per tot estava malament y veyá la cosa tan malapareyada, que li aparexia cert qu' l' havian de dur a n' es tribunal y ell no estava dispost a anarhi; perque son para li havia dit qu' "es tribunal era un lloch que maldement hi entrasen mes vestits que un garbayó sempre ne sortian en pell."

Per sortirne amb bon nom, va pensar que lo milló era tocá soletes y no volé sebre qui l' havia encalsada, tregué se somereta de sa paissa y ja li ha envelat.

Encara no havia voltat cantó, quant s' hostalé se va teme qu' en Pere se n' enava despedirse a la francesa, y, ja es partit com un llamp a derrera ell y amb quatre llongos el me va hever aplegat y agafantli per se brussa li va dir:

—Que no sabs que á ne aquesta terra antes d' enarsen passen contes?

—Quins contes?
—Qu' ets baneit, o el fas, per no pagar s' hostalaje? Vaja, vaja, torn' arrere y arreglarem es contet. Si no tens doblés digueu y me cobraré de pell.

En Pere, que no estava per un' altre assahonada, quant va sentir aquellas bromes va girá en redó y, acompanyat de s' hostalé, se n' ená a s' hostel, aont va pegar un doblé a derrera s' altre 's gasto

qu' havia fet allá, durant es temps qu' hey havia estat.

Cabal ja, va partir altre volta pensant a ne quin punt eniria, que pogués perar clot, sense que ni hagues acompanyants de mort, que se fessen pò, ni sebatés que tengessin es punys rostits.

(Seguirá.)

UN PAGÉS.

Vuits y nous

Soluciones del número passat

SEMBLANSES

- 1.ª En que tenen baules.
- 2.ª En que tenen poy.
- 3.ª En que te oreyes.
- 4.ª En que fa ones.

LOGOGRIFO:—Borlon.

FUGA DE CONSONANTES

Yo me he querido vengar de los que me hacen sufrir y me ha dicho mi conciencia que antes me venge de mí.

ENDEVINAYA:—Un didal.

SOMBRERERIA La Central DE JUAN GUAL

El dueño de esta acreditada sombrereria participa a su numerosa clientela haber recibido los géneros de temporada y un numeroso surtido en sombreros de paja, jipi, fieltro y gorras para el verano.

Novedad y Economía

¡Visita la Casa Gual!

PLAZA DEL C. DE SALIENT

No más calenturas

¡Nada se cobra si no se cura!

A los pocos días de usar las PÍLDORAS FEBRÍFUGAS BOSCH desaparecen por completo las fiebres intermitentes, tercianas, cuartanas, y toda clase de calenturas por fuertes y rebeldes que sean. El éxito alcanzado de curaciones sin que reaparezcan es la mejor garantía. Caja, 4 pesetas.

Se entregará GRATIS una caja de nuestras píldoras febrífugas a los señores médicos que lo soliciten del autor.

FARMACIA «BOSCH», MANACOR

De venta en Palma: Farmacia de don Juan Valenzuela, Centro Farmaceutico y principales farmacias.

Se necesita

un muchacho de 12 á 14 años, en la imprenta de este periódico.

Calle Amador 22

MANACOR

Juan Ticoulat

Cirujano Dentista

Estará en Manacor todos los domingos

Plaza de Weyler 2, piso 2.º

En Palma, Calle Colon, 64 pral

Horas de consulta: de 7 á 1 y de 2 á 4

Cocina "LA ECONÓMICA,"

Son las mejores por ser las más cómodas, las que consumen menos y las mas baratas.

Se hallan de venta en la cerrajería de

Francisco Vadell Ramonell

Plaza de la Iglesia número 6

Mallorca Manacor

Esta casa ofrece ademas tuberías de todas clases, con gran rebaja de precios.

Ventas al contado y á plazos.

Disponible